ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2011. gada 28. jūnijā[1]

Satura rādītājs

I — Ievads ..... I - 11858

II — Atbilstošās tiesību normas ..... I - 11858

A — IVN direktīva ..... I - 11858

B — Savvaļas putnu aizsardzības direktīva ..... I - 11860

C — Dzīvotņu direktīva ..... I - 11861

III — Fakti, pirmstiesas procedūra un prasījumi ..... I - 11863

IV — Juridiskais vērtējums ..... I - 11867

A — Par projektu "Nueva Julia" un "Ladrones" atļaušanu, ņemot vērā putnu aizsardzības teritoriju "Alto Sil" ..... I - 11867

1) Par nepieciešamību novērtēt projektu ..... I - 11868

2) Par ietekmes uz ĪAT "Alto Sil" aizsardzības mērķiem novērtējumu ..... I - 11870

B — Par ietekmi uz putnu aizsardzības teritoriju "Alto Sil" ..... I - 11873

1) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta piemērojamību ..... I - 11873

2) Par projektu ietekmi ..... I - 11876

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

a) Par platību izmantošanu ..... I - 11876

b) Par ietekmi uz blakus esošām platībām ..... I - 11878

c) Par virszemes raktuvju projektu barjeras efektu ..... I - 11879

d) Starpsecinājumi ..... I - 11880

3) Par Spānijas atbildību ..... I - 11880

4) Par medņiem nodarītā kaitējuma pamatojumu ..... I - 11881

5) Starpsecinājumi par otrā prasības pamata otro daļu ..... I - 11884

C — Par ieteiktās Kopienā nozīmīgās teritorijas (KNT) "Alto Sil" pagaidu aizsardzību ..... I - 11884

D — Par projektu atļaušanu saistībā ar KNT "Alto Sil" ..... I - 11886

E — Par KNT "Alto Sil" nodarīto kaitējumu ..... I - 11887

1) Par platību ar aizsargājamiem dzīvotņu veidiem izpostīšanu ..... I - 11888

2) Par traucējumu, kas ietekmē blakus esošās platības, un par barjeras efektu ..... I - 11889

3) Starpsecinājumi par ceturtā prasības pamata otro daļu ..... I - 11891

F — Par IVN direktīvu ..... I - 11891

1) Par ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību ..... I - 11891

2) Par analizēto ietekmi uz vidi ..... I - 11892

V — Par tiesāšanās izdevumiem ..... I - 11895

VI — Secinājumi ..... I - 11896

I — Ievads

1. Šajā tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Eiropas Komisija pārmet Spānijas Karalistei, ka tā, atļaujot un kontrolējot dažādu virszemes raktuvju projektu ekspluatāciju Kastīlijas un Leonas reģionā, ir pārkāpusi IVN direktīvu [2] un Dzīvotņu direktīvu [3]. Projekti atrodas teritorijā, kas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu un Savvaļas putnu aizsardzības direktīvu [4] ir aizsargājama teritorija. Komisija apstrīd šo projektu ietekmes uz vidi novērtējumu un iebilst pret to radīto negatīvo ietekmi uz teritoriju.

2. Daudzus no izvirzītajiem tiesību jautājumiem var atrisināt, pamatojoties uz esošo judikatūru. Tomēr līdz šim vēl nav precizēts, cik tālu sniedzas Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktais pienākums novērst teritoriju noplicināšanos un traucējumus, ja tā ir ietekme, ko rada projekti, kas atļauti pirms Dzīvotņu direktīvā paredzēto aizsardzības pasākumu piemērošanas sākuma [5]. Neskaidrības ir arī jautājumā par to, kāda informācija ir obligāti iekļaujama IVN direktīvā paredzētajā ietekmes uz vidi novērtējumā [6]. Turklāt lieta galvenokārt rada grūtības, vērtējot sarežģītos lietas apstākļus.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *IVN direktīva*

3. 2. panta 1. punktā noteikti IVN direktīvas mērķi:

“Dalībvalstis nosaka visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu ka, pirms tiek dota piekrišana, uz tiem projektiem, kuriem var būt nozīmīga ekoloģiskā ietekme [būtiska ietekme uz vidi], *inter alia*, to rakstura, izmēra vai atrašanās vietas dēļ, attiektos prasība par

2 — Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/11/EK (OV L 73, 5. lpp.).

3 — Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 1. lpp.).

4 — Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 103, 1. lpp.), kas konsolidēta ar 2009. gada 30. novembra Direktīvu 2009/147/EK (OV 2010, L 20, 70. lpp.).

5 — Šajā ziņā skat. it īpaši turpmāk 68. un nākamos punktus, kā arī 106. un nākamos punktus.

6 — Šajā ziņā skat. it īpaši turpmāk 168. un nākamos punktus.

attīstības saskaņošanu un novērtējumu attiecībā uz to ietekmi. Šie projekti ir noteikti 4. pantā."

4. IVN direktīvas 3. pantā raksturots ietekmes uz vidi novērtējuma priekšmets:

"Ekoloģiskās ietekmes novērtējums pienācīgā veidā, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu un saskaņā ar 4. līdz 11. pantu, nosaka, raksturo un novērtē projekta tiešo un netiešo ietekmi uz šādiem faktoriem:

— dzīvām būtnēm, faunu un floru,

— augsni, ūdeni, gaisu, klimatu un ainavu,

— materiālām vērtībām un kultūras mantojumu,

— mijiedarbību starp faktoriem, kas minēti pirmajā, otrajā un trešajā ievilkumā."

5. Saskaņā ar IVN direktīvas 4. panta 1. punktu un I pielikuma 19. punktu virszemes ieguves vietas, ja to laukuma platība pārsniedz 25 hektārus, jāpakļauj novērtējumam saskaņā ar 5.–10. pantu.

6. IVN direktīvas 5. pantā noteikts, kāda informācija jāsniedz gadījumos, kad jāveic ietekmes uz vidi novērtējums:

"1. Gadījumā, kad pastāv projekti, kas saskaņā ar 4. pantu jāpakļauj ekoloģiskās ietekmes novērtējumam saskaņā ar 5. līdz 10. pantu, dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attīstītājs attiecīgā formā sniedz IV pielikumā paredzēto informāciju tiktāl, cik:

a) dalībvalstis uzskata, ka informācija ir saistīta ar doto saskaņošanas procedūras stadiju un ar tām konkrēta projekta vai projekta tipa un vides īpašajām pazīmēm, kas var tikt ietekmētas;

b) dalībvalstis uzskata, ka attīstītājam var pieprasīt apkopot šo informāciju, *inter alia* ņemot vērā pašreizējās novērtējuma zināšanas un metodes.

[…]

3. Informācija, kas attīstītājam jāsniedz saskaņā ar 1. punktu, ietver vismaz:

— projekta aprakstu, kas satur informāciju par projekta norises vietu, tā dizainu un apjomu,

— to pasākumu aprakstu, kas paredzēti, lai izvairītos no nozīmīgas nevēlamas ietekmes, samazinātu to un, ja iespējams, radītu tai pretlīdzekli,

— datus, kas ir vajadzīgi, lai noteiktu un novērtētu galveno ekoloģisko ietekmi, kāda var būt projektam,

— iepriekšējos ievilkumos minētās informācijas netehnisku kopsavilkumu.

[…]"

4. Ierosinātā projekta iespējamās ekoloģiskās ietekmes apraksts ([1]), ko izraisa:

— projekta pastāvēšana,

— dabas resursu izlietošana,

— piesārņotāju noplūde, traucējumu radīšana un atkritumu iznīcināšana,

un attīstītāja sniegtais apraksts par izmantotajām aprēķināšanas metodēm, lai novērtētu ekoloģisko ietekmi.

[..]

([1]) Šajā aprakstā būtu jāietver projekta tiešā ietekme un jebkāda tā netiešā, sekundārā, kopīgā, īstermiņa, vidēji ilga termiņa un ilgtermiņa, pastāvīga un pagaidu, pozitīva un negatīva ietekm[e]."

7. 5. panta 1. punktā minētā informācija tiek precizēta IVN direktīvas IV pielikumā:

"[..]

B — *Savvaļas putnu aizsardzības direktīva*

8. Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis par īpaši aizsargājamām teritorijām

(turpmāk tekstā — "ĪAT") nosaka teritorijas, kas ir vislabāk piemērotas direktīvas I pielikumā minēto savvaļas putnu un migrējošo sugu aizsardzībai.

9. Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas I pielikumā it īpaši ir minēts mednis (*Tetrao urogallus*).

10. Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punkta pirmajā daļā ir reglamentēta ĪAT aizsardzība:

"Attiecībā uz 1. un 2. punktā minētajām aizsargājamām teritorijām dalībvalstis attiecīgi rīkojas, lai nepieļautu dzīvotņu piesārņošanu vai kaitējuma nodarīšanu tām, kā arī novērš jebkurus traucējumus putnu dzīvei, ciktāl tie būtiski skar šā panta mērķus."

C — *Dzīvotņu direktīva*

11. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktu un III pielikumu (1. posms) dalībvalstis iesniedz Komisijai priekšlikumus par teritorijām, kurās ir sastopami I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā. Atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 2. punktam un III pielikumam (2. posms) Komisija no šiem priekšlikumiem izvēlas teritorijas, kuras tā iekļauj Kopienā nozīmīgo teritoriju (turpmāk tekstā — "KNT") sarakstā.

12. Dažas no sugām un dabisko dzīvotņu veidiem, kas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu ir aizsargājamas, ir uzskatāmas par prioritārām. Saskaņā ar 1. panta d) un h) apakšpunktu tās raksturo apstāklis, ka tās ir apdraudētas un ka Savienība ir īpaši atbildīga par to saglabāšanu.

13. Šajā lietā nozīme ir turpmāk nosauktajiem dabisko dzīvotņu veidiem, kas nav prioritāri un ir minēti Dzīvotņu direktīvas I pielikumā:

— 4030 — Eiropas sausie virsāji,

— 4090 — Endēmiskie oro-Vidusjūras virsāji ar irbulenēm,

— 6160 — Oro-Ibērijas *Festuca indigesta* pļavas,

— 6510 — Zemieņu siena pļavas (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*),

— 8230 — Silikātklintis ar *Sedo-Scleranthion* vai *Sedo albi-Veronicion dillenii* piekalņu veģetāciju un

— 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*.

14. Turklāt ir jānorāda arī uz brūno lāci (*Ursus arctos*), kas Dzīvotņu direktīvas II pielikumā ir minēts kā prioritāra suga.

15. Noteikumi par teritoriju aizsardzību ir ietverti Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2.–4. punktā:

"2. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

3. Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas vienga-balainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

4. Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem.

[..]"

16. Šajā ziņā Dzīvotņu direktīvas preambulas desmitajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā attiecīgi jāizvērtē visi plāni vai programmas, kas varētu būtiski ietekmēt tās teritorijas saglabāšanas mērķus, kura ir vai tiks noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju."

17. Dzīvotņu direktīvas 7. pants šos noteikumus attiecina uz Savvaļas putnu aizsardzības direktīvā minētajām ĪAT:

"No šīs direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkta izrietošās saistības aizstāj visas saistības, kas izriet no Direktīvas 79/409/EEK 4. panta 4. punkta pirmā teikuma un kas attiecas uz

teritorijām, kuras klasificētas saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu vai līdzīgā veidā atzītas saskaņā ar 4. panta 2. punktu, jaunajām saistībām stājoties spēkā ar šīs direktīvas ieviešanas datumu vai ar tādas klasifikācijas vai atzīšanas datumu, ko dalībvalsts veic saskaņā ar Direktīvu 79/409/EEK, ja pēdējais ir vēlāks datums."

18. Dzīvotņu direktīvas preambulas septītajā apsvērumā par šo regulējumu ir sniegts šāds skaidrojums:

"tā kā visas noteiktās teritorijas, arī tās, ko tagad klasificē vai nākotnē klasificēs kā īpaši aizsargājamas dabas teritorijas saskaņā ar [..] Direktīvu 79/409/EEK [..], būs jāiekļauj saskaņotajā Eiropas ekoloģiskajā tīklā."

III — Fakti, pirmstiesas procedūra un prasījumi

19. Teritorijas "Alto Sil", kas atrodas pie Silas upes augšteces, platība pārsniedz 43 000 hektāru. Tā atrodas Spānijā, Kastīlijas un Leonas reģiona ziemeļrietumos, netālu no Galīcijas un Astūrijas reģioniem. Tas ir viens posms milzīgā aizsargājamo teritoriju virknē, kas pārsvarā seko viens aiz otra un sniedzas no Galīcijas līdz Kantabrijai [7].

20. 1998. gadā Spānija iesniedza priekšlikumu atzīt "Alto Sil" par KNT atbilstoši Dzīvotņu direktīvas noteikumiem un 2000. gadā noteica to par ĪAT saskaņā ar Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas noteikumiem. 2004. gada 7. decembrī Komisija šo teritoriju ar Nr. ES0000210 iekļāva KNT sarakstā atbilstoši Dzīvotņu direktīvas noteikumiem [8].

21. Standarta veidlapā, kurā Komisijai tika paziņoti dati par attiecīgo teritoriju, tostarp bija minēti 10–15 brūnā lāča īpatņi un 42–47 Kantabrijas pasugas medņa vīriešu kārtas īpatņi (*Tetrao urogallus cantabricus*), kā arī it īpaši turpmāk minētie dzīvotņu veidi:

— 4030 — Eiropas sausie virsāji (50 % teritorijas, t.i., vairāk nekā 21 000 hektāru),

— 4090 — Endēmiskie oro-Vidusjūras virsāji ar irbulenēm (6 % teritorijas, t.i., apmēram 2600 hektāru),

7 — Skat. http://natura2000.eea.europa.eu/#.

8 — Komisijas 2004. gada 7. decembra Lēmums, ar ko atbilstīgi Padomes Direktīvai 92/43/EEK pieņem Kopienas nozīmes teritoriju sarakstu Atlantijas bioģeogrāfiskajam reģionam (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 4032) (OV L 387, 1. lpp. [25]).

— 6160 — Oro-Ibērijas *Festuca indigesta* pļavas (1 % teritorijas, t.i., apmēram 430 hektāru),

— 8230 — Silikātklintis ar *Sedo-Scleranthion* vai *Sedo albi-Veronicion dillenii* piekalņu veģetāciju (13 % teritorijas, t.i., vairāk nekā 5500 hektāru) un

— 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica* (6 % teritorijas, t.i., apmēram 2600 hektāru).

22. 2001. gadā Komisija uzzināja par dažādiem virszemes raktuvju projektiem ogļu ieguvei, kas varētu ietekmēt teritoriju "Alto Sil".

23. Pēc pirmajām pārbaudēm Komisija 2003. gadā pirmo reizi aicināja Spāniju iesniegt savus apsvērumus par iespējamiem Dzīvotņu direktīvas un IVN direktīvas pārkāpumiem. 2005. gadā tā nosūtīja Spānijai pirmo argumentēto atzinumu. Atbildot uz argumentēto atzinumu, Spānija citu starpā iesniedza pētījumu, kurā tiek analizēta dažādo projektu ietekme un tiek ierosināti teritorijas aizsardzības pasākumi (turpmāk tekstā — "2005. gada pētījums") [9].

24. Divu Tiesas spriedumu [10] rezultātā Komisija no jauna izvērtēja lietas apstākļus un 2008. gada 29. februārī aicināja Spāniju otrreiz iesniegt savus apsvērumus. Pēc 2008. gada 7. maija atbildes un vēl citiem kontaktiem 2008. gada 1. decembrī Komisija nosūtīja papildu argumentēto atzinumu, kurā tā Spānijai noteica termiņu līdz 2009. gada 1. februārim, lai izbeigtu Savienības tiesību pārkāpumu. Atbildot uz šo argumentēto atzinumu, Spānija līdz 2009. gada 30. jūlijam iesniedza Komisijai papildu informāciju.

25. Pēc pieejamās informācijas, virszemes raktuvju projekti iedalās divās grupās.

26. Uz ziemeļiem no Silas upes un vietas ar nosaukumu Villablino [*Villablino*] tika noārdītas dažādas kalnu smailes un virsotnes. Starp šiem projektiem pārsvarā atrodas strautu ielejas, tādēļ attālums starp tiem ir apmēram no viena līdz diviem kilometriem. Komisija iebilst pret raktuvēm "Feixolín" (95,86 hektāri, atļauja izsniegta 1986. gadā, šobrīd tiek atjaunota dabiskā vide) un ar tām saistītām raktuvēm "Ampliación de Feixolín" ("Feixolín" paplašinājums, 93,9 hektāri), kā arī "Fonfría" (350 hektāri, atļauja izsniegta 1999. gada 21. jūlijā). Līdztekus uz austrumiem un rietumiem no šiem projektiem tiek

9 — *Informe relativeo a la queja 2001/4914 — Análisis de afecciones y propuesta de medidas*, prasības pielikumu 184. un nākamās lpp.

10 — 2005. gada 13. janvāra spriedums lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp.) un 2006. gada 14. septembra spriedums lietā C-244/05 *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (Krājums, I-8445. lpp.).

plānotas vēl citas virszemes raktuves. Tās visas atrodas teritorijā "Alto Sil".

27. Īpaši sarežģīta situācija ir saistībā ar paplašinājumu "Feixolín". Brīdī, kad beidzās argumentētā atzinuma termiņš, šis projekts vēl nebija atļauts, tomēr 35,24 hektāru platībā jau tika daļēji īstenots. Šī iemesla dēļ Spānijas iestādes 2009. gada 9. novembrī uzlika sodu un lika veikt konkrētus pasākumus [11]. Tomēr jau 2009. gada 11. jūnijā tika atļauta šīs raktuves izmantošana daļā teritorijas 39,62 hektāru platībā un 2009. gada 7. oktobrī tika noteikti konkrēti pasākumi, lai ierobežotu un kompensētu ietekmi uz vidi.

28. Aptuveni 10–15 kilometru attālumā uz dienvidiem no Silas upes, vietas ar nosaukumu Villa Seka de Laciano [*Villa Seca de Laciano*] dienvidrietumos, atrodas pārējie projekti, pret kuriem iebilst Komisija, proti, "Salguero-Prégame-Valdesegadas" (196 hektāri, atļauja izsniegta 1986. gadā, gandrīz pilnībā atjaunota dabiskā vide), "Nueva Julia" (405 hektāri, atļauja izsniegta 2003. gadā) un "Ladrones" (117 hektāri, atļauja izsniegta 2003. gadā). Tās un vēl viens plānotais projekts robežojas tieši viena ar otru. Tikai "Ladrones" atrodas "Alto Sil" teritorijā.

29. Neraugoties uz Spānijas sniegto informāciju, Komisija turpina uzskatīt, ka Savienības tiesības ir pārkāptas, un ar šo prasību, kas Tiesā reģistrēta 2009. gada 20. oktobrī, lūdz:

1. atzīt, ka,

   a) atļaujot virszemes raktuves "Fonfría", "Nueva Julia" un "Ladrones", nepakļaujot šīs atļaujas piešķiršanu novērtējumam, kas ļautu pienācīgi identificēt, aprakstīt un novērtēt esošo virszemes raktuvju projektu tiešo, netiešo un kumulatīvo ietekmi, Spānijas Karaliste nav izpildījusi IVN direktīvas 2. un 3. pantā un 5. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus;

   b) sākot ar 2000. gadu, kad "Alto Sil" tika klasificēta kā ĪAT:

      — atļaujot virszemes raktuves "Nueva Julia" un "Ladrones", neveicot piemērotu šo projektu ietekmes novērtējumu un katrā ziņā neizpildot nosacījumus, kas ļautu projekta īstenošanu, neraugoties uz risku, ko šie projekti rada medņu sugai, kura ir viena

11 — Skat. iebildumu raksta pielikumu 442. un nākamās lpp.

no aizsargājamām vērtībām, kas bija pamatā "Alto Sil" klasificēšanai par ĪAT, nepastāvot citiem risinājumiem, sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā un tikai pēc kompensācijas pasākumu, kas nepieciešami *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības nodrošināšanai, paziņošanas Komisijai;

— neveicot pasākumus, kas nepieciešami, lai novērstu minētās medņu sugas dabiskās dzīvotnes pasliktināšanos, kā arī nozīmīgus traucējumus, ko šai sugai rada raktuves "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría", "Ampliación de Feixolín" un "Nueva Julia", un kuras dēļ tika izveidota ĪAT,

Spānijas Karaliste attiecībā uz ĪAT "Alto Sil" nav izpildījusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punktā, lasot tos kopā ar 7. pantu, paredzētos pienākumus;

c) sākot ar 1998. gada janvāri, saistībā ar raktuvju "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría" un "Nueva Julia" darbību, neveicot nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu ekoloģisko nozīmi, kas ierosinātajai teritorijai "Alto Sil" būtu valsts līmenī, Spānijas Karaliste attiecībā uz ierosināto teritoriju "Alto Sil" nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Tiesas 2005. gada 13. janvāra spriedumā lietā C-117/03 Dragaggi un 2006. gada 14. septembra spriedumā lietā C-244/05 Bund Naturschutz in Bayern;

d) sākot ar 2004. gada decembri,

— atļaujot virszemes ieguves darbības (raktuvju "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría" un "Nueva Julia" gadījumā), kuras var būtiski ietekmēt vērtības, kas noteica KNT "Alto Sil" izveidošanu, nepastāvot piemērotam novērtējumam par minēto raktuvju iespējamo ietekmi un katrā ziņā neizpildot nosacījumus, kas ļautu minēto projektu īstenošanu, neraugoties uz risku, ko šie projekti rada vērtībām, kas bija pamatā KNT "Alto Sil" izveidošanai, nepastāvot citiem risinājumiem, sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā un tikai pēc kompensācijas

pasākumu, kas nepieciešami *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības nodrošināšanai, paziņošanas Komisijai;

— attiecībā uz šiem projektiem neveicot pasākumus, kas nepieciešami, lai novērstu dzīvotņu un sugu dzīvotņu pasliktināšanos, kā arī nozīmīgus traucējumus, ko sugām rada raktuves "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría", "Nueva Julia" un "Ampliación de Feixolín",

Spānijas Karaliste attiecībā uz KNT "Alto Sil" nav izpildījusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punktā paredzētos pienākumus; kā arī

2. piespriest Spānijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

30. Spānijas Karaliste lūdz Tiesai:

a) prasību noraidīt un

b) piespriest prasītājai iestādei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

31. Lietas dalībnieki ir iesnieguši savus apsvērumus tikai rakstveidā.

IV — Juridiskais vērtējums

32. Atkāpjoties no prasības iedalījuma, es vispirms analizēšu prasības pamatus saistībā ar Dzīvotņu direktīvu un tikai pēc tam analizēšu IVN direktīvas piemērošanu.

A — *Par projektu* "Nueva Julia" *un* "Ladrones" *atļaušanu, ņemot vērā putnu aizsardzības teritoriju* "Alto Sil"

33. Otrā prasības pamata pirmās daļas kontekstā Komisija pauž viedokli, ka, 2003. gadā atļaujot projektus "Nueva Julia" un "Ladrones", Spānija attiecībā uz ĪAT "Alto Sil" ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu.

34. Jau brīdī, kad 2001. gadā tika iesniegti šo projektu pieteikumi [12], Spānija ĪAT bija norādījusi kā putnu aizsardzības teritoriju, tādēļ saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 7. pantu

12 — Skat. iebildumu raksta par projektu "Nueva Julia" pielikumu 72. lpp. un iebildumu raksta par projektu "Ladrones" pielikumu 98. lpp.

atļaujas procedūras bija pakļautas direktīvas 6. panta 2.–4. punkta noteikumiem.

35. Atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajam teikumam visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Saskaņā ar otro teikumu, ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība.

36. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā konkrētu nosacījumu gadījumā tiek ļauts īstenot projektu, lai gan 3. punktā paredzētajā procedūrā ir iegūts nelabvēlīgs rezultāts.

1) Par nepieciešamību novērtēt projektu

37. Virszemes raktuvju projekti nav saistīti ne ar ĪAT "Alto Sil" apsaimniekošanu, ne arī tie ir vajadzīgi tās apsaimniekošanai. Tādējādi attiecīgās atkāpes no Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajā teikumā noteiktā novērtēšanas pienākuma piemērošanas jomas nav izmantojamas.

38. Tādēļ novērtējums ir vajadzīgs, ja atsevišķie projekti pa vienam vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt attiecīgo teritoriju. Tā tas ir jau tad, ja pastāv iespēja vai risks, ka plāns vai projekts būtiski ietekmē attiecīgo teritoriju [13].

39. Kā tas izriet no Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmā teikuma, lasot to kopā ar šīs direktīvas desmito apsvērumu, plānu vai projektu būtiskā ietekme nav tieši saistīta ar konkrētās teritorijas aizsardzības mērķiem [14].

40. Pastāvot šaubām par būtiskas ietekmes neesamību, šāds novērtējums ir jāveic, ņemot vērā piesardzības principu. Šis princips ir augsta aizsardzības līmeņa politikas pamatā, ko vides jomā Savienība cenšas ievērot saskaņā ar LESD 191. panta 2. punkta pirmo daļu

13 — 2004. gada 7. septembra spriedums lietā C-127/02 *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (Krājums, I-7405. lpp., 43. punkts) un 2007. gada 4. oktobra spriedums lietā C-179/06 Komisija/Itālija (*Altamura*, Krājums, I-8131. lpp., 34. punkts).

14 — Skat. 13. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (46. un nākamie punkti), kā arī *Altamura* (35. punkts).

un saskaņā ar kuru ir interpretējama Dzīvotņu direktīva [15].

41. Ņemot vērā, ka tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde, tai ir jāiesniedz pierādījumi, ka plāns vai projekts, ņemot vērā īpašas pazīmes un vides apstākļus, kas pastāv attiecīgajā teritorijā, var to būtiski ietekmēt, ņemot vērā šai teritorijai noteiktos aizsardzības mērķus [16].

42. Komisijas iebildumi attiecas uz Kantabrijas medņa saglabāšanu. Šī medņa pasuga Spānijā ir kvalificēta kā apdraudēta. Tā neapstrīdami ir putnu aizsardzības teritorijas "Alto Sil" aizsardzības mērķu priekšmets.

43. Tādēļ ir jāizvērtē, vai abi virszemes raktuvju projekti var būtiski ietekmēt Kantabrijas medņa saglabāšanu putnu aizsardzības teritorijā "Alto Sil".

44. Projekts "Ladrones" atrodas aizsargājamajā teritorijā. Tādēļ tieši ietekmētās platības — vismaz līdz brīdim, kad tajās tiks atjaunota dabiskā vide, — vairs nevar sekmēt medņa sugas saglabāšanu. Pat pēc raktuvju izstrādes beigām būs vajadzīgs ilgs laiks, kamēr attiecīgās teritorijas atkal sasniegs līdzīgu ekoloģisko funkcionalitāti, ja tas vispār būs iespējams.

45. Trokšņa, vibrāciju un citu ar projekta īstenošanu saistīto iedarbību dēļ var tikt ietekmētas arī citas attiecīgās teritorijas daļas. Atbilstoši Spānijas iesniegtam pētījumam raktuvju trokšņa iedarbības zona var būt līdz četriem kilometriem, un tiek uzskatīts, ka vibrāciju ietekmes zona ir 300 metri [17]. Šai iespējamai ietekmei ir īpaša nozīme, jo projekts "Ladrones" tieši robežojas ar tā dēvēto medņa saglabāšanai kritisko areālu, tātad, domājams, šīs sugas prioritāro dzīvotni [18].

46. "Nueva Julia" gan atrodas ārpus ĪAT, tomēr tieši pie tās robežas. Līdz ar to arī ir iespējami attiecīgās teritorijas daļu traucējumi, it īpaši trokšņa un vibrāciju dēļ. Tas it īpaši attiecas uz jau minēto kritisko areālu, kas

15 — Spriedums lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbescherming-svereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 44. punkts) un 2007. gada 13. decembra spriedums lietā C-418/04 Komisija/Īrija (Krājums, I-10947. lpp., 254. punkts).

16 — Spriedums lietā *Altamura* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 37. un nākamie punkti un tajos minētā judikatūra).

17 — *Informe relativo a la queja 2001/4914*, prasības pieteikuma 9. pielikums, 221. un 222. lpp.

18 — AS-03, skat. *Plano I*, prasības pieteikuma pielikumu 48. lpp.

atrodas maksimāli viena kilometra attālumā no raktuvju "Nueva Julia" robežas.

47. Turklāt jāatgādina, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmais teikums attiecas ne tikai uz ietekmi, kas iespējama, izolēti aplūkojot individuālus plānus vai projektus, bet gan skaidri attiecas arī uz dažādu plānu un projektu mijiedarbību. Šajā lietā šāda mijiedarbība ir iespējama jau tādēļ vien, ka dažādi virszemes raktuvju projekti tiek īstenoti vai katrā ziņā plānoti ļoti tuvu viens otram. Turklāt vēl var būt arī cita ietekme, piemēram, no apdzīvotām vietām un satiksmes ceļiem šajā teritorijā. Šajā ziņā jāapzinās ne tikai sugai radītie traucējumi tā dēvētajos kritiskajos areālos, bet arī tas, ka sugas izplatība dažādās vietās var tikt nošķirta, tādējādi apgrūtinot vai padarot par neiespējamu apmaiņu starp attiecīgām populācijām [19].

48. Tādēļ abi virszemes raktuvju projekti var būtiski ietekmēt Kantabrijas medņa saglabāšanu putnu aizsardzības teritorijā "Alto Sil". Šo viedokli apstiprina tas fakts, ka standarta datu veidlapā par šo teritoriju Spānija pati virszemes raktuvju projektus ir minējusi kā būtisku teritorijas apdraudējumu.

2) Par ietekmes uz ĪAT "Alto Sil" aizsardzības mērķiem novērtējumu

49. Tādējādi ir jānovērtē abu projektu ietekme uz aizsargājamo teritoriju.

50. Šis novērtējums ir jāveic tādā veidā, lai kompetentās iestādes varētu pārliecināties, ka plāns vai projekts nekaitēs attiecīgās teritorijas viengabalainībai, ņemot vērā, ka, ja nav pārliecības par šādas ietekmes neesamību, tad minētajām iestādēm pieprasītā atļauja ir jāatsaka [20].

51. Attiecībā uz elementiem, uz kuru pamata kompetentās iestādes var gūt nepieciešamo pārliecību, Tiesa ir precizējusi, ka ir jāizslēdz pamatotu šaubu pastāvēšana no zinātniskā

19 — Skat. *Informe sobre la incidencia de las actividades mineras sobre el urogallo cantábrico in Laciana*, prasības pieteikuma 19. pielikums, 650. un nākamās lpp.

20 — Spriedums lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 56. un 57. punkts), 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-239/04 Komisija/Portugāle (*Castro Verde*, Krājums, I-10183. lpp., 20. punkts) un 2007. gada 20. septembra spriedums lietā C-304/05 Komisija/Itālija (*Santa Caterina*, Krājums, I-7495. lpp., 58. punkts).

viedokļa [21], ņemot vērā, ka minētajām iestādēm ir jāpamatojas uz jaunākajiem zinātniskiem atklājumiem šajā jomā [22].

52. Ne Spānijas argumenti, ne lietas materiāli neļauj secināt, ka attiecībā uz medņu saglabāšanu tika veikts šāds novērtējums.

53. Pieejamajos dokumentos par raktuves "Nueva Julia" atļaušanu medņi vispār nav minēti.

54. Spānija gan norāda, ka lēmumā par atļaujas izsniegšanu raktuvei "Ladrones" ir konstatēts, ka esot analizēta šī projekta iespējamā ietekme uz medņiem un tā esot novērtēta kā apmierinoša [23]. Tomēr tas ir tikai kompetentās iestādes, kas izsniegusi atļauju, apgalvojums un tādēļ kā tāds nevar pierādīt atbilstīgu ietekmes uz vidi novērtējumu. Spānija nav iesniegusi atbilstošu dokumentu.

55. Spānija gan uzsver, ka netiekot ietekmētas medņu riesta vietas, tomēr no tā neizriet, ka medņi nevienā to attīstības stadijā netiek traucēti. It īpaši nav izslēgts, ka tiek traucēta iepriekš minētā kritiskā areāla izmantošana, kas atrodas abu virszemes raktuvju ietekmes zonā.

56. Visbeidzot, Spānija atsaucas uz iepriekš minēto 2005. gada pētījumu, kas analizē iespējamo projekta "Fonfría" ietekmi un arī kumulatīvo ietekmi ar citiem virszemes raktuvju projektiem. Tomēr šeit nav svarīgi, vai attiecīgais pētījums pietiekami novērtē projektu "Nueva Julia" un "Ladrones" ietekmi uz medņu aizsardzību putnu aizsardzības teritorijā "Alto Sil". Proti, saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu projekta ietekme uz vidi jānovērtē pirms tā atļaušanas [24]. Tomēr šajā lietā attiecīgās atļaujas tika izsniegtas jau 2003. gadā.

57. Kā pamatoti uzsver Komisija, šajā pētījumā turklāt ir secināts, ka iepriekš veiktajos novērtējumos par ietekmi uz vidi ir nepietiekami analizēta projektu radītā ietekme [25].

21 — Spriedumi lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 59. un 67. punkts), lietā *Castro Verde* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 24. punkts), kā arī lietā Komisija/Īrija (minēts 15. zemsvītras piezīmē, 258. punkts).

22 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 59. punkts).

23 — Atbildes uz repliku 20. punkta 4. zemsvītras piezīme, atsaucoties uz šā projekta 2003. gada 24. novembra atļauju, iebildumu raksta pielikumu 105. un 106. lpp.

24 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 72. punkts).

25 — Prasības pieteikuma pielikumu 240. lpp.

58. Tā kā projekti "Nueva Julia" un "Ladrones" līdz ar to nav atbilstīgi novērtēti, to atļaušana nenovēršami pārkāpj Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu. Tas tādēļ, ka atļaujā atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktam tiek prasīts, lai kompetentās iestādes pārliecinātos, ka projekti nekaitēs attiecīgās teritorijas viengabalainībai [26]. Tomēr šāda pārliecība, neveicot novērtējumu par ietekmi uz vidi, nav iespējama.

59. Šo pašu iemeslu dēļ nebija izpildīti arī Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta nosacījumi atļaujas saņemšanai. Šajā noteikumā paredzēts, ka gadījumā, ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 3. punkta pirmo teikumu, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu "Natura 2000" tīkla kopējās vienotības aizsardzību [27].

60. Spānija gan uzsver kalnrūpniecības nozīmi vietējās ekonomikas kontekstā un pauž viedokli, ka ietekme uz medņu saglabāšanu esot neliela. Tomēr bez atbilstīga ietekmes uz vidi novērtējuma šiem apsvērumiem nav nozīmes.

61. Proti, Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu var piemērot tikai pēc tam, kad atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 3. punktam ir pārbaudīta plāna vai projekta ietekme uz vidi. Lai varētu piemērot 6. panta 4. punktu, ir jāzina, kā projekts ietekmēs attiecīgās teritorijas saglabāšanas mērķus, jo pretējā gadījumā nevar novērtēt šīs atkāpes nosacījumu izpildi. Iespējamo sevišķi svarīgu sabiedrības interešu un mazāk kaitējošu alternatīvu risinājumu pastāvēšanas vērtējuma dēļ ir jāizvērtē intereses un kaitējums, ko attiecīgajai teritorijai var nodarīt izskatāmais plāns vai projekts. Turklāt, lai noteiktu iespējamo veicamo kompensācijas pasākumu raksturu, ir precīzi jāzina kaitējums [28].

26 — Spriedumi lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbescher-mingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 56. un 57. punkts), lietā *Castro Verde* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 20. punkts) un lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 58. punkts).

27 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 81. punkts).

28 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 83. punkts).

62. Līdz ar to, atļaujot virszemes raktuves "Nueva Julia" un "Ladrones", atbilstīgi nenovērtējot šo projektu iespējamo ietekmi, Spānija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu.

1) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta piemērojamību

65. Vispirms jāizvērtē, vai Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkts ir piemērojams šo projektu radītajai ietekmei. Proti, šis noteikums nav piemērojams attiecībā uz visiem aizsargājamo teritoriju noplicināšanas vai traucējumu gadījumiem. Gluži pretēji, Tiesa ir atzinusi, ka, ja kāds plāns vai projekts saskaņā ar Dzīvotņu aizsardzības direktīvas 6. panta 3. punktā paredzēto procedūru ir apstiprināts, tad saistībā ar minētā plāna vai projekta ietekmi uz aizsargājamo teritoriju vienlaikus nav jāpiemēro 6. panta 2. punktā minētā vispārējā aizsardzības norma [29].

B — *Par ietekmi uz putnu aizsardzības teritoriju "*Alto Sil"

63. Izvirzot otrā prasības pamata otro daļu, Komisija apgalvo, ka Spānija esot pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu, jo nav veikti pasākumi, kas vajadzīgi, lai novērstu ietekmi uz ĪAT "Alto Sil", ko rada virszemes raktuvju "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría", "Feixolín" paplašinājums un "Nueva Julia" ekspluatācija.

66. Tādējādi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkts ir piemērojams pasākumiem, kas jau īstenoti saistībā ar "Feixolín" paplašināšanu. Tie tika īstenoti, nesaņemot atļauju, tādēļ tiem vēl nevarēja piemērot 6. panta 3. un 4. punktu.

64. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai aizsargājamās dabas teritorijās, uz kurām attiecas šis noteikums, novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas ietekmē sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

67. Turklāt no iepriekš veiktā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta izvērtējuma rezultāta izriet, ka 6. panta 2. punkts ir piemērojams arī projekta "Nueva Julia" radītajai

29 — Spriedums lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 35. punkts).

ietekmei. Proti, ja atļauja plānam vai projektam tika piešķirta ar Direktīvas 6. panta 3. punktu nesaderīgā veidā, tad var konstatēt minētā panta 2. punkta pārkāpumu attiecībā uz ĪAT, ja tiek pierādīta dzīvotnes noplicināšanās vai traucējums sugām, kurām šī teritorija tika noteikta [30].

68. Tomēr Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta piemērošanu ietekmei, ko rada virszemes raktuves "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas" un "Fonfría", var nepieļaut tas apstāklis, ka tās tika atļautas vēl pirms tam, kad bija piemērojama Dzīvotņu direktīvā paredzētā teritoriju aizsardzība.

69. Tiesa jau ir atzinusi, ka projekts, ja atļauja tam tika izsniegta, pirms bija beidzies Dzīvotņu direktīvas transponēšanas termiņš, vai arī atļaujas procedūra tika uzsākta, pirms attiecīgā dalībvalsts pievienojās Eiropas Savienībai, nevar tikt pakļauts Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktā paredzētajiem noteikumiem par projekta ietekmes uz attiecīgo teritoriju *ex ante* novērtējumu [31]. Proti, nebūtu labi, ja procedūras, kas jau valsts mērogā ir sarežģītas un kas ir oficiāli sāktas pirms dienas, kad beidzies minētās direktīvas transponēšanas termiņš, tiktu apgrūtinātas un ieilgtu direktīvā paredzētu specifisku prasību dēļ un ka tās ietekmētu jau radušās situācijas [32].

70. Tomēr šī judikatūra attiecas tikai uz procesuāliem aspektiem. Turpretī, kas attiecas uz teritorijas aizsardzības materiālajām prasībām atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktam, Tiesa ir vairākkārt uzsvērusi, ka atļaujas, kas jau ir izsniegtas, neizslēdz šīs prasības. Piemēram, šis noteikums pieļauj iespēju sekot būtiskajam vides kvalitātes saglabāšanas un aizsardzības mērķim, t.i., dabisko dzīvotņu, kā arī savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzībai, kā tas minēts šīs direktīvas preambulas pirmajā apsvērumā, ja vēlāk šāds plāns vai projekts, kas atļauts saskaņā ar 6. panta 3. punktu, pat ja tā nav kompetento valsts iestāžu kļūda, uzrāda pazīmes, kas izraisa noplicināšanos vai būtiskus traucējumus [33]. Turklāt 6. panta 2. punktā var tikt

30 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 94. punkts), aprakstoši skat. manus 2007. gada 19. aprīļa secinājumus šajā lietā, 62. punkts, skat. arī spriedumu lietā Komisija/Īrija (minēts 15. zemsvītras piezīmē, 263. punkts) un manus 2006. gada 14. septembra secinājumus šajā lietā, 173. punkts.

31 — 2006. gada 23. marta spriedums lietā C-209/04 Komisija/Austrija (*Lauteracher Ried*, Krājums, I-2755. lpp., 53.–62. punkts) un 2010. gada 14. janvāra spriedums lietā C-226/08 *Stadt Papenburg* (Krājums, I-131. lpp., 48. punkts).

32 — Spriedums lietā *Lauteracher Ried* (minēts 31. zemsvītras piezīmē, 57. punkts, atsaucoties uz judikatūru par IVN direktīvu).

33 — Spriedums lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 37. punkts).

noteikts pienākums *a posteriori* pārbaudīt jau izsniegtu atļauju [34], līdz ar to projekts, ko atļauts īstenot, pirms bija beidzies Dzīvotņu direktīvas transponēšanas termiņš, ietilpst šā noteikuma piemērošanas jomā [35].

71. Tādējādi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums arī attiecībā uz pastāvošiem projektiem veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu aizsargājamo teritoriju noplicināšanos vai traucējumus. Atļauju īpašnieku likumīgās intereses nepieciešamības gadījumā jāapmierina, piešķirot kompensāciju.

72. Šī judikatūra nav pretrunā aizliegumam tiesību normas piemērot ar atpakaļejošu spēku. Gluži pretēji, jauna tiesību norma principā ir piemērojama, sākot no tās spēkā stāšanās brīža. Lai gan tā nav piemērojama tiesiskām situācijām, kas ir radušās un pilnībā notikušas agrākā likuma darbības laikā, tā ir piemērojama to sekām nākotnē [36]. Tādēļ, piemēram, jaunas tiesību normas par patentu aizsardzību nevar ierobežot pastāvošiem patentiem piemērojamo aizsardzības apmēru [37]. Līdzīga ir situācija saistībā ar pastāvošām atļaujām projektiem, kas var noplicināt vai radīt būtiskus traucējumus aizsargājamās teritorijās. Šādus projektus pēc tam, kad teritorija ir noteikta par ĪAT, var īstenot tikai tiktāl, ciktāl tie ir saderīgi ar teritorijas aizsardzību.

73. Kas attiecas uz medņu aizsardzību, tad tiesiskā paļāvība attiecībā uz atļauju pastāvību turklāt nav iespējama jau tādēļ vien, ka ir jāuzskata, ka pirms teritorijas "Alto Sil" noteikšanas par putnu aizsardzības teritoriju tā jau bija pakļauta stingrajām faktisko putnu aizsardzības teritoriju aizsardzības prasībām, kas izriet no Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punkta pirmā teikuma [38], pat ja Komisija nav izvirzījusi iebildumu par šā noteikuma pārkāpumu. Tādēļ projektus, kas var noplicināt attiecīgo teritoriju vai radīt tajā būtiskus traucējumus, principā jau no brīža, kad Spānija 1986. gadā pievienojās Eiropas Ekonomikas kopienai [39], vairs nedrīkst atļaut [40].

34 — 2005. gada 20. oktobra spriedums lietā C-6/04 Komisija/Apvienotā Karaliste (Krājums, I-9017. lpp., 58. punkts).

35 — Spriedums lietā *Stadt Papenburg* (minēts 31. zemsvītras piezīmē, 49. punkts).

36 — 2010. gada 6. jūlija spriedums lietā C-428/08 *Monsanto Technology* (Krājums, I-13119. lpp., 66. punkts) un 2010. gada 16. decembra spriedums lietā C-266/09 *Stichting Natuur en Milieu* u.c. (Krājums, I-13119. lpp., 32. punkts).

37 — Spriedums lietā *Monsanto Technology* (minēts 36. zemsvītras piezīmē, 69. punkts).

38 — Skat. 2000. gada 7. decembra spriedumu lietā C-374/98 Komisija/Francija (*Basses Corbières*, *Recueil*, I-10799. lpp., 47. un 57. punkts), 2007. gada 20. septembra spriedumu lietā C-388/05 Komisija/Itālija (*Valloni e steppe pedegarganiche*, Krājums, I-7555. lpp., 18. punkts) un 2007. gada 18. decembra spriedumu lietā C-186/06 Komisija/Spānija (*Kanal Segarra-Garrigues*, Krājums, I-12093. lpp., 26. punkts).

39 — Skat. 1993. gada 2. augusta spriedumu lietā C-355/90 Komisija/Spānija (*Santoña-Sümpfe*, *Recueil*, I-4221. lpp., 11. punkts).

40 — Tiktāl situācija ir salīdzināma ar spriedumu lietā Komisija/Itālija (*Valloni e steppe pedegarganiche*, minēts 38. zemsvītras piezīmē).

74. Tādēļ Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktam ir pakļauta to projektu radītā ietekme, kas tika apstiprināti, pirms teritorija "Alto Sil" tika noteikta par ĪAT.

2) Par projektu ietekmi

a) Par platību izmantošanu

75. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā tiek prasīts veikt attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas ietekmē sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

76. Tā kā šis prasības pamats attiecas uz ĪAT atbilstoši Savvaļas putnu aizsardzības direktīvai, tad nozīme nav tieši varbūtējai tās dabisko dzīvotņu noplicināšanai, bet gan putnu dzīvotņu noplicināšanai, kuru dēļ ĪAT tika noteikta, šajā gadījumā tie ir medņi, kā arī iespējamiem traucējumiem, kas ietekmē šīs sugas.

77. Šajā lietā dzīvotņu noplicināšanās ir saistīta galvenokārt ar atsevišķo projektu platību izmantošanu (šajā ziņā skat. a) punktu). Tomēr jāanalizē arī iespējamie traucējumi, ko blakus esošajās platībās rada troksnis un vibrācija (šajā ziņā skat. b) punktu), kā arī attiecīgo projektu radītais barjeras efekts (šajā ziņā skat. c) punktu).

78. Visos projektos, pret kuriem iebilst Komisija, tiek izmantotas platības, kuras Kantabrijas medņi nevarēs izmantot vismaz virszemes raktuvju ekspluatācijas laikā un, domājams, arī ilgākā tam sekojošā dabiskās vides atjaunošanas periodā. Platību izmantošana noplicina ĪAT Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta izpratnē, ja tādējādi tiek mazināta putnu sugu aizsardzība, kuru dēļ ĪAT tika noteikta [41].

79. Tomēr projekti "Salguero-Prégame-Valdesegadas" un "Nueva Julia" atrodas ārpus ĪAT "Alto Sil". Tādēļ to platību izmantošana nevar tieši izraisīt teritorijas noplicināšanos.

41 — Spriedums lietā Komisija/Itālija (*Valloni e steppe pedegarganiche*, minēts 38. zemsvītras piezīmē, 22. un 27. punkts).

80. Turpretī virszemes raktuvju "Fonfría", "Feixolín" un "Feixolín" paplašinājuma gadījumā tiek izmantotas platības ĪAT iekšienē. Komisija apgalvo, ka šie projekti ir izpostījuši mednim piemēroto dzīvotnes veidu 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu mežus ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*.

81. Tomēr ne "Feixolín", ne arī "Feixolín" paplašinājuma gadījumā Komisija nav iesniegusi atbilstošus pierādījumus. Tā gan apgalvo un šis apgalvojums nav ticis atspēkots, ka minētā dzīvotne vēl 2008. gadā esot eksistējusi tieši *ārpus* "Feixolín" robežām. Tomēr šis apstāklis vēl neliek izdarīt pieņēmumu, ka šā projekta *iekšienē* pēc 2000. gada attiecīgās dzīvotnes izplatība ir tikusi izpostīta. Ja šāda dzīvotne tur jebkad ir eksistējusi, tā varēja tikt izpostīta vēl pirms tam, kad 2000. gadā šo teritoriju noteica par ĪAT. Turklāt atbilstoši 2005. gada pētījumam katrā ziņā pastāvošais projekts "Feixolín" nav skāris šo dzīvotnes veidu [42]. Saistībā ar "Feixolín" paplašinājumu pētījumā gan ir minēta šā dzīvotņu tipa izzušana 19,9 hektāru platībā [43], tomēr līdz šim attiecīgais projekts ir īstenots tikai trešdaļā paredzētās izmantošanas platības [44]. Tādēļ nevar izslēgt, ka dzīvotnes veids 9230 ir sastopams tikai ārpus līdz šim ietekmētās teritorijas.

82. Turpretī saskaņā ar Spānijas iesniegto 2005. gada pētījumu projekta "Fonfría" ietvaros ir izpostīti 17,92 hektāri medņiem piemērotā dzīvotnes veida 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica* [45]. Šis projekts tika atļauts 1999. gada jūlijā un saskaņā ar lietas materiāliem īstenots no 2001. gada [46], tātad tikai pēc tam, kad attiecīgā teritorija tika noteikta par ĪAT.

83. Kvalitatīvā ziņā šī ietekme uz ĪAT ir būtiskāka par apmēram 2500 koku nociršanu slēpošanas trases vajadzībām līdzīga lieluma ĪAT Itālijā, ko Tiesa uzskatīja par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pārkāpumu [47]. Tas tādēļ, ka virszemes raktuves, kas tiek ekspluatētas visu gadu, daudz vairāk traucē putniem izmantot attiecīgo platību nekā slēpošanas trase, kas tiek izmantota tikai ziemā.

84. Spānija gan norāda, ka attiecīgajām platībām neesot nozīmes medņu aizsardzībā, tomēr šī viedokļa pamatojumam tiek izmantota atsauce tikai uz riesta vietu neesamību. Taču riests ir tikai viens medņu dzīves cikla posms. Līdzīgi arī Spānijas iesniegtajā 2005. gada pētījumā ir secināts, ka veģetācijas iznīcināšana ietekmē medņus [48].

42 — Prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp.
43 — Prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp.
44 — Par darbu apjomu skat. iebildumu raksta pielikumu 442. lpp.
45 — Prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp.
46 — Skat. prasības pieteikuma pielikumu 497. lpp.
47 — Spriedums lietā *Santa Caterina* (minēts 20. zemsvītras piezīmē, 95. punkts).
48 — Prasības pieteikuma pielikumu 232. lpp.

85. Līdz ar to projekta "Fonfría" īstenošana izraisīja ĪAT "Alto Sil" noplicināšanos, jo dzīvotnes veids 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*, ko medņi varēja izmantot, tika izpostīts 17,92 hektāru platībā.

b) Par ietekmi uz blakus esošām platībām

86. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā tiek arī prasīts novērst traucējumu, kas ietekmē sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

87. Šī aizsardzība sniedzas ļoti tālu, jo nav jāpierāda būtiska traucējuma esamība, bet gan atbilstoši šā noteikuma formulējumam ir pietiekami jau ar to, ka traucējumam varētu būt būtiska ietekme.

88. Kā jau iepriekš minēts, no lietas materiāliem izriet iespējamie trokšņa izraisītie traucējumi līdz četru kilometru attālumā un vibrācijas izraisītie traucējumi līdz 300 metru attālumā. Turklāt lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka medņi ir ļoti jūtīgi. Saskaņā ar Komisijas iesniegto karti [49] dažādi medņiem kritiskie areāli atrodas iepriekš minēto attālumu līdz apstrīdētajām virszemes raktuvēm robežās.

89. Saskaņā ar 2005. gada pētījumu šāda veida traucējumi medņiem tomēr nav uzskatāmi par nozīmīgiem, jo šīs sugas izplatība esot samazinājusies visās tās izplatības areāla daļās. Tas attiecoties arī uz vietām, kurās nav neviena raktuvju izmantošanas projekta. Dažās no tām samazinājums esot pat ievērojami lielāks [50]. Kā pamatoti uzsver Spānija, arī pārējos lietas materiālos iekļautajos dokumentos traucējumi, ko rada virszemes raktuves, nav raksturoti kā drauds medņiem. Līdz ar to Komisija nav sniegusi vajadzīgo pierādījumu, ka trokšņu un vibrācijas dēļ traucējumi kopumā ir uzskatāmi par nozīmīgiem.

90. Tomēr citādāka situācija ir kritiskā areāla AS-09, riesta vietas "Robledo El Chano", gadījumā, kas tieši robežojas ar raktuvēm

49 — *Plano 1*, prasības pieteikuma pielikumu 48. lpp. Tā kā norādītais mērogs ir kļūdains, attālumi tika aprēķināti ar *Google Maps Distance Calculator* (http://www.daftlogic.com/projects-google-maps-distance-calculator.htm) palīdzību.

50 — Prasības pieteikuma pielikumu 239. lpp.

"Fonfría". Saskaņā ar Spānijas sniegto informāciju šo riesta vietu pārstāja izmantot jau 80. gadu beigās [51]. Tomēr saskaņā ar Spānijas iesniegto Kastīlijas un Leonas reģiona uzskaites sarakstu [52] attiecīgā teritorija tika izmantota vēl 1999. gadā un tikai 2003. gadā veiktā kontrole konstatēja, ka medņi tajā vairs nav sastopami.

91. Minētais uzskaites saraksts ir vienīgais dokuments lietas materiālos, no kura izriet, ka tas pamatojas uz medņu īpašu novērošanu šajā areālā. Tādēļ tam ir lielāka nozīme nekā tikai, piemēram, 2005. gada pētījumā minētam apgalvojumam, ka medņi riesta vietu pārstājuši izmantot agrāk. Tā kā Spānijas iestādes nav pamatoti atspēkojušas attiecīgo uzskaites sarakstu, tas pietiekami pierāda, ka laika ziņā medņi šo riesta vietu ir pārstājuši izmantot tad, kad tika uzsākta virszemes raktuves "Fonfría" ekspluatācija.

92. Turklāt no divu atzītu ekspertu vēstules, kuri piedalījās arī Spānijas plāna izstrādē par Kantabrijas medņa aizsardzību, izriet, ka medņi katrā ziņā pārstāj izmantot tās meža platības, kas atrodas ļoti tuvu virszemes raktuvēm [53]. Tādēļ jāuzskata, ka traucējums, ko medņiem radīja virszemes raktuves "Fonfría" ekspluatācija, konkrētā gadījumā bija iemesls tam, ka medņi pārstāja izmantot riesta vietu "Robledo El Chano".

93. Tādējādi virszemes raktuves "Fonfría" ekspluatācija radīja medņiem būtisku traucējumu riesta vietā "Robledo El Chano".

c) Par virszemes raktuvju projektu barjeras efektu

94. Visbeidzot, Komisija apgalvo, ka virszemes raktuvju projekti sekmē daļas no medņu populācijas izolēšanu, jo tie aizšķērso ceļu, kas šo medņu populācijas daļu savieno ar citām populācijām.

95. Šajā ziņā Komisija pamatojas uz iepriekš jau minēto divu atzītu ekspertu vēstuli [54]. Viņi vēršas pret dažādiem virszemes raktuvju projektiem Silas upes ziemeļu daļā, tostarp pret virszemes raktuvēm "Fonfría", "Feixolín" un

51 — Prasības pieteikuma pielikumu 227. lpp.

52 — *Situación del urogallo en Castilla y Leon*, iebildumu raksta pielikumu 307. un 318. lpp.

53 — Prasības pieteikuma pielikumu 651. lpp.

54 — Prasības pieteikuma pielikumu 650. un nākamās lpp.

"Feixolín" paplašinājumu. Kopā šie projekti izolētu ĪAT "Alto Sil" dienvidu daļā esošo medņu populāciju un varētu veicināt tās izzušanu.

96. Principā aizsargājamu sugu populācijas daļu izolēšana ir uzskatāma par ietekmi uz attiecīgo aizsargājamo teritoriju [55].

97. Tomēr virszemes raktuves "Salguero-Prégame-Valdesegadas" un "Nueva Julia" atrodas sānis no migrācijas ceļiem, uz kuriem nodarīto kaitējumu tiek norādīts iepriekš minētajā vēstulē [56]. Tādēļ tie neveicina attiecīgās populācijas daļas izolāciju.

98. Kas attiecas uz "Fonfría", "Feixolín" un "Feixolín" paplašinājumu, Spānija gan iebilst Komisijas argumentiem šajā jautājumā, tomēr nav neviena argumenta, kas atspēkotu uz zinātniskiem apsvērumiem pamatoto kritiku. Turklāt arī Spānijas plānā par Kantabrijas medņa aizsardzību populācijas daļu izolēšana tiek atzīta par šīs sugas apdraudējumu.

99. Tādēļ jāsecina, ka traucējumi, ko rada virszemes raktuves "Fonfría", "Feixolín" un "Feixolín" paplašinājums, ir būtiski, ja tie veicina medņu populācijas daļu izolēšanu.

d) Starpsecinājumi

100. Rezumējot jāsecina, ka projekta "Fonfría" īstenošana izraisīja ĪAT "Alto Sil" noplicināšanos, jo 17,92 hektāru platībā tika izpostīts dzīvotnes veids 9230 — Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*, ko medņi varēja izmantot. Šīs virszemes raktuves arī radīja būtiskus traucējumus, kas ietekmēja medņus riesta vietā "Robledo El Chano". Visbeidzot, traucējumi, ko kopā rada virszemes raktuves "Fonfría", "Feixolín" un "Feixolín" paplašinājums, ir būtiski, ja tie veicina medņu populācijas daļu izolēšanu.

3) Par Spānijas atbildību

101. Tomēr jautājums ir, vai šie faktiskie noplicināšanas gadījumi un traucējumi var

55 — Šajā ziņā skat. 2010. gada 20. maija spriedumu lietā C-308/08 Komisija/Spānija (Ibērijas lūsis, Krājums, I-4281. lpp., 25. punkts).

56 — Skat. karti prasības pieteikuma pielikumu 653. lpp. un dažādu projektu plānu 48. lpp.

pamatot Spānijas īstenoto Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pārkāpumu.

102. Šajā ziņā ir jānošķir atļautie projekti "Fonfría" un "Feixolín", no vienas puses, un neatļautais "Feixolín" paplašinājums, no otras puses.

103. Dalībvalsts tādēļ, ka tā ir izsniegusi attiecīgu atļauju, ir pilnībā atbildīga par atļauto projektu pieļaujamo iedarbību. Tā tas ir arī tad, ja aizsardzības normas vēlāk kļūst stingrākas. Kompetentās iestādes ir par to informētas un var veikt vajadzīgos pasākumus. Tādēļ Spānija ir atbildīga par projektu "Fonfría" un "Feixolín" radītajām sekām.

104. Turpretī dalībvalsts nav tieši atbildīga par privātpersonu neatļautām darbībām un to radīto ietekmi. Tomēr Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktais pienākums veikt pasākumus, lai novērstu kaitējumu aizsargājamām teritorijām, nozīmē arī aizliegt privātpersonu kaitnieciskas darbības vai vismaz iespējami ātri tās izbeigt.

105. Saskaņā ar lietas materiāliem katrā ziņā kopš 2005. gada "Feixolín" paplašinājums tika ekspluatēts bez attiecīgas atļaujas un kompetentām iestādēm tas bija zināms [57]. Tomēr Spānija šos darbus aizliedza tikai 2009. gada 9. novembrī. Tādējādi ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu nesaderīga situācija tika pieļauta vismaz četru gadu garumā, kaut gan tā radīja būtiskus traucējumus ĪAT "Alto Sil". Līdz ar to Spānija nav iespējami ātri veikusi vajadzīgos pasākumus.

4) Par medņiem nodarītā kaitējuma pamatojumu

106. Tomēr noplicinājumi un traucējumi varētu būt pamatoti.

107. Arī šajā ziņā ir jānošķir atļautie projekti "Fonfría" un "Feixolín", no vienas puses, un neatļautais "Feixolín" paplašinājums, no otras puses.

108. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā, līdzīgi kā faktisko putnu aizsardzības teritoriju aizsardzība saskaņā ar Savvaļas putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punktu, nav paredzēts pamatojums svarīgu interešu dēļ.

57 — 2005. gada pētījums, prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp., projektu raksturo kā "explotacion activa".

Proti, Dzīvotņu direktīvā noteiktā teritoriju aizsardzība ir pamatota uz ideju, ka aizsargājamo teritoriju noplicināšanai vai būtiskiem traucējumiem katrā ziņā jābūt atļautiem (un vajadzības gadījumā pamatotiem!) atbilstoši 6. panta 3. un 4. punkta noteikumiem. Ja turklāt šāda atļauja pamatojas uz atbilstīgu ietekmes uz vidi novērtējumu, tad principā 6. panta 2. punkts nav jāpiemēro [58].

109. "Feixolín" paplašinājumam vajadzēja saņemt atļauju atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktā paredzētajai procedūrai. Neraugoties uz iespējamo kaitējumu ĪAT "Alto Sil", šīs procedūras ietvaros to noteiktu nosacījumu gadījumā varēja pamatot. Tomēr, tā kā šī procedūra netika piemērota, ir jānoraida attiecīgā projekta pamatojums.

110. Turpretī projektiem "Fonfría" un "Feixolín" Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkts vispār vēl nebija piemērojams. Tomēr nebūtu taisnīgi projektiem, uz kuriem *ratione temporis* neattiecas *ex ante* novērtējums saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu, liegt iespēju izmantot 6. panta 4. punktā paredzēto atkāpi. Šie projekti tiktu stingrāk ierobežoti nekā vēlāk uzsāktie projekti, kuriem kopumā ir piemērojams 6. panta 2.–4. punkts.

111. Tādējādi *pastāvošu projektu* gadījumā aizsargājamo teritoriju noplicināšana vai būtiski traucējumi var būt pieļaujami arī atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktam, ja ir izpildīti 6. panta 4. punkta materiālie priekšnoteikumi, t.i., eksistē sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, trūkst alternatīvu risinājumu, kā arī ir paredzēti kompensācijas pasākumi, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību.

112. Lai gan nav vajadzīgs formāls ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktam, tomēr šai dalībvalstu rīcības brīvībai attiecībā uz pamatojuma izmantošanu ir robežas. Dalībvalstīm ir rūpīgi un objektīvi jāizvērtē visi būtiskie attiecīgā gadījuma elementi un turklāt jānodrošina, ka tie pamato no tiem izdarītos secinājumus [59]. Tādēļ izvērtēšana, alternatīvu risinājumu novērtējums un kompensācijas pasākumi

58 — Spriedums lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (minēts 13. zemsvītras piezīmē, 35. punkts).

59 — Par Komisijas rīcības brīvības kontroli skat. 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-326/05 P *Industrias Químicas del Vallés*/Komisija (Krājums, I-6557. lpp., 77. punkts) un 2008. gada 6. novembra spriedumu lietā C-405/07 P Nīderlande/Komisija (Krājums, I-8301. lpp., 55. punkts), kā arī šajos punktos minēto judikatūru.

paredz, ka atbilstīgi jānovērtē ietekme, kurai vajadzīgs pamatojums [60].

113. Šajā lietā Spānija atsaucas uz mērķi mazināt atkarību no ārējiem enerģijas avotiem (apgādes drošība) un uz kalnrūpniecības nozīmi vietējai ekonomikai. Turklāt tiesiskās drošības princips prasa ņemt vērā arī galīgo atļauju saglabāšanas lietderību [61].

114. Šī lietderība jāizsver, salīdzinot ar kaitējumu, kas nodarīts ĪAT "Alto Sil".

115. Apjoma ziņā medņiem piemērotās dzīvotnes tiešs zaudējums ir samērā neliels salīdzinājumā ar šā dzīvotnes veida kopējo izplatību ĪAT. Saskaņā ar standarta datu veidlapu dzīvotnes veids 9230, Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*, šajā ĪAT ir sastopams apmēram 2600 hektāru platībā, saskaņā ar ticamiem datiem, ko sniegusi Spānija, domājams, pat 4000 hektāru platībā. Tādēļ zaudējumu apjoms, ko nodara projekts "Fonfría", ir mazāks par 1 %.

116. Protams, lielāka nozīme ir riesta vietas izzušanai un dienvidu populācijas daļas draudošajai izolācijai. Tomēr nevar izslēgt, ka virszemes raktuvju projektu īstenošanas lietderība ir lielāka par medņiem sagādātajām neērtībām.

117. Turklāt nav saskatāmas arī citas alternatīvas, kas mazāk ietekmētu ĪAT. Ar izmaksu ietaupījumiem, ko nodrošina virszemes raktuves, akmeņogles var iegūt tikai tur, kur tās atbilstošos apstākļos ir atrodamas. Lielākā daļa pārējo plānoto ieguves projektu arī atrodas ĪAT un tādēļ tiem varētu būt vismaz tikpat liela ietekme.

118. Tāpat Spānija atsaucas uz dažādiem pasākumiem, it īpaši medību, mežkopības, mežu atjaunošanas, ugunsgrēku novēršanas un apdraudēto sugu aizsardzības jomā [62], kas kopumā labvēlīgi ietekmēs arī medņus ĪAT "Alto Sil". Iespējams, ka tie it īpaši kompensēs medņu dzīvotnes tiešo izpostīšanu.

119. Tomēr šajā lietā nav jāpieņem galīgais lēmums ne par lietderības izvērtēšanu vai alternatīvu risinājumu novērtējumu, ne arī par kompensācijas pasākumiem.

60 — Skat. iepriekš 61. punktu un tajā minēto spriedumu.

61 — Skat. 1999. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-126/97 *Eco Swiss* (*Recueil*, I-3055. lpp., 46. punkts) un 2004. gada 13. janvāra spriedumu lietā C-453/00 *Kühne & Heitz* (*Recueil*, I-837. lpp., 24. punkts).

62 — Skat. iebildumu raksta pielikumu 271. un nākamās lpp.

120. Proti, nav pietiekami izvērtēts ĪAT "Alto Sil" nodarītais kaitējums. Kompetentās iestādes acīmredzami līdz šim vēl nav atzinušas, ka riesta vietas "Robledo El Chano" izzušanu visdrīzāk ir izraisījušas raktuves "Fonfría", kā arī tās vispār neņem vērā iespējamo populācijas daļas izolēšanu. Nav pietiekamu pierādījumu tam, ka kompetentās iestādes izvērtētu lietderību, un arī kompensācijas pasākumi neattiecas uz šiem abiem aspektiem.

121. Tādēļ ĪAT "Alto Sil" nodarītais kaitējums nav pamatots.

5) Starpsecinājumi par otrā prasības pamata otro daļu

122. Tādēļ jāsecina, ka Spānija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu, jo tā nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu nepamatoto kaitējumu, ko ĪAT "Alto Sil" nodara virszemes raktuvju "Feixolín", "Fonfría" un "Feixolín" paplašinājuma ekspluatācija.

C — *Par ieteiktās Kopienā nozīmīgās teritorijas (KNT)* "Alto Sil" *pagaidu aizsardzību*

123. Izvirzot trešo prasības pamatu, Komisija iebilst pret to, ka Spānija no 1998. gada saistībā ar raktuvju "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría" un "Nueva Julia" ogļu ieguves darbību nav veikusi nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu ekoloģisko nozīmi, kas ierosinātajai teritorijai "Alto Sil" ir valsts līmenī.

124. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu dalībvalstīm attiecībā uz teritorijām, kurās mīt dabiskās dzīvotnes un/vai prioritārās sugas un kuras noteiktas, lai tās ierakstītu Kopienas sarakstā, ir jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi, lai saglabātu šo teritoriju ekoloģiskās īpatnības. Tātad dalībvalstis nevar atļaut tādu iejaukšanos, kas var būtiski apdraudēt attiecīgās teritorijas ekoloģiskās īpatnības. Tāds it īpaši ir gadījums, ja iejaukšanās dēļ var vai nu būtiski samazināties teritorijas platība, vai izzust teritorijā esošas prioritārās sugas, vai, visbeidzot, teritorija var iet bojā, vai var tikt iznīcinātas to raksturojošās īpašības [63].

63 — Spriedumi lietā *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (minēts 10. zemsvītras piezīmē, 44. un 46. punkts), lietā *Stadt Papenburg* (minēts 31. zemsvītras piezīmē, 49. punkts) un lietā Īrijas lūsis (minēts 55. zemsvītras piezīmē, 21. punkts).

125. Izskatot šo prasības pamatu, jau konstatētais kaitējums, kas nodarīts medņiem, pats par sevi nav svarīgs, jo ĪAT "Alto Sil" nodrošina šīs sugas aizsardzību.

126. Tomēr, analizējot kaitējumu, kas nodarīts ĪAT, tika secināts, ka virszemes raktuves "Fonfría" bija iemesls tam, ka 17,92 hektāru platībā tika izpostīts dzīvotnes veids 9230, Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*, ko medņi varēja izmantot [64].

127. Līdztekus saskaņā ar Spānijas iesniegto 2005. gada pētījumu [65] projekta "Fonfría" dēļ izzuda vēl citas platības, kurās atradās aizsargājamie dzīvotņu veidi:

— 79,31 hektārs dzīvotņu veida 4030 — Eiropas sausie virsāji (0,36 % izplatība teritorijā),

— 16,88 hektāri dzīvotņu veida 4090 — Endēmiskie oro-Vidusjūras virsāji ar irbulenēm (0,64 % izplatība teritorijā),

— 6,76 hektāri dzīvotņu veida 6160 — Oro-Ibērijas *Festuca indigesta* pļavas (1,5 % izplatība teritorijā),

— 76,05 hektāri dzīvotņu veida 6510 — Zemieņu siena pļavas (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (Kopējā izplatība teritorijā nav zināma),

— 5,63 hektāri dzīvotņu veida 8230 — Silikātklintis ar *Sedo-Scleranthion* vai *Sedo albi-Veronicion dillenii* piekalņu veģetāciju (0,1 % izplatība teritorijā).

128. Šie dzīvotņu veidi, izņemot dzīvotņu veidu 6510, kas nav minēts paziņojumā par teritoriju, pieder pie ieteiktās teritorijas "Alto Sil" ekoloģiskām īpatnībām. Tomēr tām nodarītais kaitējums nav kvalificējams kā "būtisks", jo attiecīgās platības veido ļoti nelielu daļu no šiem dzīvotņu veidiem ieteiktās teritorijas iekšienē [66] un tās arī nav prioritāras. Tā tas ir vēl jo vairāk tādēļ, ka zaudējums tiek kompensēts citā vietā [67].

129. Svarīgāks ir iespējamais kaitējums, kas var ietekmēt brūno lāci, prioritāru sugu saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas II pielikumu.

130. Saskaņā ar Komisijas sniegtajiem argumentiem, virszemes raktuves traucē šai sugai izmantot attiecīgās platības un padzen to no tuvākās apkārtnes. Pamatojoties uz ekspertu

64 — Skat. iepriekš, 85. punkts.
65 — Prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp.
66 — Skat iepriekš, 114. punkts.
67 — Skat iepriekš, 118. punkts.

ziņojumu, Komisija ir noteikusi attiecīgu attālumu no 3,5 līdz 5 kilometriem. Apkopojot dažādos virszemes raktuvju projektus un citus traucējumu avotus, var secināt, ka šīs traucējumu zonas bloķē svarīgu brūnā lāča migrācijas ceļu, *Leitariegos* koridoru [68]. Acīmredzami, ka raktuves "Feixolín" un "Fonfría" atrodas tieši šī koridora iekšienē [69].

131. Šajā ziņā Komisija gan norāda uz nepieciešamību savienot brūnā lāča galveno izplatības areālu Kantabrijas kalnu rietumu daļā, kurā ietilpst arī KNT "Alto Sil", ar galveno izplatības areālu austrumu daļā, kas atrodas 50–100 kilometru attālumā. Tomēr šķiet, ka *Leitariegos* koridoram nav tiešas saistības ar šo problēmu. Gluži pretēji, tas galvenokārt ir jautājums par migrāciju ziemeļu un dienvidu virzienā starp dažādām populācijas daļām rietumu galvenā izplatības areāla ietvaros [70].

132. Protams, šī blokāde ietekmēja brūnā lāča aizsardzību, tomēr teritorijas pagaidu aizsardzības laikā, kas ilga sešus gadus no 1998. līdz 2004. gadam, tā nenodarīja būtisku kaitējumu ieteiktās teritorijas "Alto Sil" ekoloģiskajām pazīmēm. Šķiet neiespējami, ka tā var būt iemesls brūnā lāča izzušanai. Proti, Spānija apgalvo, turklāt šo apgalvojumu neviens neapstrīd, ka laikā no 1994. līdz 2007. gadam populācija, kas mitinās rietumu galvenajā izplatības areālā Kantabrijas kalnos, ir būtiski atjaunojusies.

133. Tādēļ nevar secināt, ka ar dažādajiem virszemes raktuvju projektiem ir pārkāptas ieteiktās teritorijas "Alto Sil" pagaidu aizsardzības prasības.

D — *Par projektu atļaušanu saistībā ar KNT "Alto Sil"*

134. Izvirzot ceturtā pamata pirmo daļu, Komisija apgalvo, ka, atļaujot virszemes raktuvju projektus, proti, "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría" un "Nueva Julia", neveicot šīs ieguves iespējamās ietekmes novērtējumu un katrā ziņā neievērojot nosacījumus, kuru gadījumā projekti var tikt īstenoti, neraugoties uz nelabvēlīgo ietekmi, Spānija esot pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktu.

135. Lai gan šie noteikumi teritorijai "Alto Sil" kā ĪAT atbilstoši Savvaļas putnu aizsardzības

68 — Prasības pieteikuma pielikumu 672. un 675. lpp. *Arī Palomero* u.c., "Cantabrian Brown Bear Trends", *Ursos* 18 (2), 145. un nākamās lpp. (155 [prasības pieteikuma pielikumu 742. lpp.]), kalnrūpniecības darbības min kā traucējumu avotu un šķērsli brūno lāču migrācijai.

69 — Kastīlijas un Leonas reģiona dabas aizsardzības iestādes 1998. gada 13. novembra atzinums, paredzēts iestādes iekšējai izmantošanai, 114. lpp.

70 — Tas izriet arī no dokumentiem par LIFE projektu "Corredores de comunicación para la conservación del oso pardo cantábrico", prasības pieteikuma pielikumu 718. lpp.

direktīvai bija piemērojami jau kopš brīža, kad tā 2000. gadā tika noteikta par ĪAT, tie šai teritorijai kā KNT atbilstoši Dzīvotņu direktīvai bija piemērojami tikai no 2004. gada. Proti, aizsardzības pasākumi, kas paredzēti Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktā, ir saistoši tikai tām teritorijām, kuras atbilstoši Direktīvas 4. panta 2. punkta trešajai daļai ir iekļautas Komisijas veidotā sarakstā kā Kopienā nozīmīgas teritorijas [71]. Tas notika 2004. gadā.

136. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta prasības pēc savas būtības var tikt piemērotas tikai lēmumiem par atļauju izsniegšanu, kas pieņemti pēc tam, kad šie noteikumi bija piemērojami [72].

137. Komisija gan min norādes saistībā ar kaitējumu, kas nodarīts KNT "Alto Sil", tomēr nenosauc nevienu projektu, kas kopš 2004. gada būtu ticis atļauts.

138. Procesuālajos rakstos gan tiek diskutēts par vienu atļauju, kas izsniegta "Feixolín" paplašinājumam, pret ko Komisija šā prasības pamata kontekstā nav izvirzījusi iebildumu. Pat tad, ja Komisija iebilstu pret šo atļaujas procedūru, tā tomēr šajā lietā nav aktuāla. Proti, attiecīgā atļauja tika izsniegta tikai 2009. gada jūnijā, tātad pēc tam, kad 2009. gada 1. februārī beidzās argumentētā atzinuma termiņš.

139. Turklāt atbildē uz repliku ir atrodamas norādes par to, ka 2008. gadā attiecībā uz projektu "Fonfría" tika pieņemts lēmums [73], kuram, iespējams, bija jāpiemēro Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkts. Tomēr attiecīgais lēmums netiek aplūkots šīs lietas kontekstā.

140. Neeksistējot atļaujai, kas izsniegta pēc 2004. gada, attiecībā uz KNT "Alto Sil" nevar apgalvot, ka ir pārkāpts 6. panta 3. un 4. punkts. Līdz ar to ceturtā prasības pamata pirmā daļa ir nepamatota.

E — *Par KNT* "Alto Sil" *nodarīto kaitējumu*

141. Visbeidzot, izvirzot ceturtā pamata otro daļu, Komisija iebilst pret to, ka Spānija

71 — Skat. 10. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus lietā *Dragaggi* u.c. (25. punkts) un lietā *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (36. punkts).

72 — Skat. spriedumu lietā *Stadt Papenburg* (minēts 31. zemsvītras piezīmē, 48. punkts) par pastāvošiem projektiem pirms Dzīvotņu direktīvas transponēšanas termiņa beigām, kā arī ģenerāladvokātes Šarpstones [*Sharpston*] 2007. gada 3. maija secinājumus lietā C-388/05 Komisija/Itālija (*Valloni e steppe pedegarganiche*, Krājums, I-7555. lpp., 51. punkts).

73 — Skat. atbildes uz repliku 7. punktu un pielikumu D-1, 19. un nākamās lpp.

attiecībā uz virszemes raktuvēm "Feixolín", "Salguero-Prégame-Valdesegadas", "Fonfría", "Nueva Julia" un "Feixolín" paplašinājumu nav veikusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktos pasākumus.

142. Lai gan jau ir secināts, ka iepriekš minētie projekti nebija pakļauti Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punkta norādēm par projektu ietekmes uz KNT "Alto Sil" *ex ante* novērtējumu [74], tomēr tas neizslēdz 6. panta 2. punkta piemērošanu ietekmei, kas rodas pēc tam, kad KNT ir iekļauts Kopienas sarakstā [75].

143. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas ietekmē sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

1) Par platību ar aizsargājamiem dzīvotņu veidiem izpostīšanu

144. Principā iepriekš minēto platību, kurās sastopami aizsargājamie dzīvotņu veidi [76], tiešā izzušana virszemes raktuvēs "Fonfría" ir KNT "Alto Sil" noplicināšana. Tomēr Komisija nav raksturojusi, ciktāl šī platību izzušana notika tikai pēc 2004. gada. Drīzāk šķiet iespējams, ka koki tika izcirsti ieguves sākumposmā no 2001. gada. KNT pagaidu aizsardzība gan attiecas uz zudumiem, kas radušies pirms KNT iekļaušanas Kopienas sarakstā [77], tomēr Spānijai tie nebija jānovērš atbilstoši 6. panta 2. punktam.

145. Tomēr no lietas materiāliem jāsecina, ka neatļautie darbi, kas "Feixolín" paplašinājumā tika veikti pēc KNT iekļaušanas Kopienas sarakstā, izraisīja platību izzušanu, kurās sastopami aizsargājamie dzīvotņu veidi. Sākotnējā pieteikumā paredzētās ieguves platības 93,9 hektāru apmērā [78] esot aptvērušas aizsargājamos dzīvotņu

74 — Skat. iepriekš, 134. un nākamie punkti.
75 — Skat. iepriekš, 68. un nākamie punkti.
76 — Skat. iepriekš, 126. un 127. punkts.
77 — Skat. iepriekš, 127. un 128. punkts.
78 — Prasības pieteikuma pielikumu 212. lpp.

veidus 77,77 hektāru platībā [79]. Neatļautie darbi ietekmēja 35,24 hektārus lielu platību [80]. Pat pieņemot, ka neatļautā ekspluatācija būtu aptvērusi visas platības, kurās nav sastopams neviens aizsargājams dzīvotņu veids, tā joprojām izraisītu aizsargājamo dzīvotņu veidu izzušanu vairāk nekā 19 hektāru platībā. Ziņojums par attiecīgo teritoriju stāvokli, ko ir iesniegusi Spānijas valdība, apstiprina šo vērtējumu, jo atbilstoši tam katrā ziņā ir tikusi ietekmēta veģetācija [81].

146. Kā jau tika secināts kontekstā ar kaitējumu, kas nodarīts ĪAT "Alto Sil", par šā projekta ietekmi ir atbildīga Spānija [82] un šī ietekme nav arī pamatota [83].

147. Līdz ar to, neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai KNT "Alto Sil" teritorijā novērstu direktīvas I pielikumā minēto dzīvotņu veidu izzušanu, ko izraisa virszemes raktuves "Feixolín" paplašinājuma darbība, Spānija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu.

2) Par traucējumu, kas ietekmē blakus esošās platības, un par barjeras efektu

148. Traucējums, kas raksturots jau par laiku līdz 2004. gadam un ietekmē brūnos lāčus platībās, kas atrodas virszemes raktuvju tuvākā apkārtnē, kā arī *Leitariegos* koridora, kas ir svarīgs brūnā lāča migrācijas ceļš [84], blokāde turpinājās arī pēc teritorijas iekļaušanas Kopienas sarakstā.

149. Šai ietekmei gan pirms tam nebija "nopietna kaitējuma" nozīme judikatūras par ieteikto teritoriju pagaidu aizsardzību izpratnē, tomēr tā katrā ziņā ir būtiska Dzīvotņu direktīvas mērķiem. Proti, brūnais lācis zaudē ne tikai nozīmīgas platības, kuras viņš varētu izmantot, bet galvenokārt tiek savstarpēji nošķirtas arī populācijas daļas. Jo ilgāk turpinās šī nošķiršana, jo nozīmīgāka tā kļūst.

150. 2005. gada pētījums šos trūkumus gan neuzskata par būtiskiem [85], tomēr koridora blokādes iespējamību tas vienlaikus raksturo

79 — Prasības pieteikuma pielikumu 235. lpp.: 45,64 hektāri dzīvotņu veida 4030 — Eiropas sausie virsāji, 6,52 hektāri dzīvotņu veida 8220 — klinšainas silikātu nogāzes ar klinšu veģetāciju un 19,09 hektāri dzīvotņu veida 9230 — Galicijas un Portugāles ozolu meži ar *Quercus robur* un *Quercus pyrenaica*.

80 — Iebildumu raksta pielikumu 442. lpp.

81 — Skat. atbildes uz repliku pielikumu 40. lpp.

82 — Skat. iepriekš, 104. un nākamie punkti.

83 — Skat. iepriekš, 109. punkts.

84 — Skat. iepriekš, 129. un nākamie punkti.

85 — Prasības pieteikuma pielikumu 237. lpp.

kā vienu no lielākajiem draudiem brūnā lāča populācijas atveseļošanai [86]. Tādējādi vērtējums, ka trūkumi nav būtiski, ir pretrunā paša pētījuma izdarītajiem secinājumiem.

151. Tādēļ katrā ziņā troksnis un vibrācijas, ko rada virszemes raktuves "Feixolín", "Fonfría" un "Feixolín" paplašinājums, kā arī šo raktuvju izraisītā *Leitariegos* koridora blokāde ir KNT "Alto Sil" traucējums, kas ir būtisks attiecībā uz brūnā lāča aizsardzību.

152. Tā kā virszemes raktuves "Feixolín" un "Fonfría" tika atļautas pirms teritorijas iekļaušanas Kopienas sarakstā, to radītie traucējumi principā varētu būt pamatoti. Šeit ir piemērojami principi, kas jau raksturoti saistībā ar medņiem, kas sastopami ĪAT "Alto Sil" [87].

153. Tomēr kompetentās iestādes daudz intensīvāk, it īpaši 2005. gada pētījumā, ir analizējušas kaitējumu, kas KNT "Alto Sil" nodarīts brūnajam lācim [88], nekā kaitējumu, kas tāda paša nosaukuma ĪAT ir nodarīts medņiem. Komisija neapšauba šo analīzi pēc būtības. Tādēļ tāda pieeja ir atbilstīga, lai pamatotu kaitējumu, kas nodarīts brūnajam lācim.

154. Līdz ar to ir saprotami iemesli, kādēļ Spānijas iestādes ir izdarījušas pieņēmumu par sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm attiecībā uz kalnrūpniecības uzņēmumu darbības turpināšanu, proti, apgādes drošība, darba vietas un atļauju galīgais raksturs, un kādēļ tās ir izslēgušas alternatīvu risinājumu iespējamību.

155. Minētajā atzinumā pat ir norādīti priekšlikumi pasākumiem, kas var nodrošināt *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Proti, tiem it īpaši jānodrošina, lai brūnie lāči varētu turpināt izmantot *Leitariegos* koridoru [89]. Komisija neapšauba attiecīgā pasākuma atbilstību.

156. Tomēr arī šajā ziņā nav jāpieņem galīgais lēmums, vai kaitējums faktiski ir pamatots. Proti, kā Spānija pati norāda, minētie kompensācijas pasākumi līdz šim ir tikai priekšlikumi, kas vēl nav tikuši īstenoti [90]. Tādēļ vēl trūkst vajadzīgo pasākumu, lai nodrošinātu *Natura 2000* vienotību.

86 — Prasības pieteikuma pielikumu 256. lpp.
87 — Skat. iepriekš, 106. un nākamie punkti.
88 — Prasības pieteikuma pielikumu 239., 255. un nākamās lpp.
89 — Prasības pieteikuma pielikumu 255. un nākamās lpp.
90 — Skat. atbildes uz repliku 28. punktu.

157. Tādējādi nevar atzīt par pamatotu to, ka nav veikti pasākumi, lai aizsargātu KNT "Alto Sil" no kaitējuma, ko rada virszemes raktuves "Feixolín", "Fonfría" un "Feixolín" paplašinājums.

3) Starpsecinājumi par ceturtā prasības pamata otro daļu

158. Līdz ar to Spānija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu, jo tā nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu nepamatoto kaitējumu, ko KNT "Alto Sil" nodara virszemes raktuvju "Feixolín", "Fonfría" un "Feixolín" paplašinājuma ekspluatācija.

F — *Par IVN direktīvu*

159. Noslēgumā jāpievēršas pirmajam prasības pamatam, ar kuru Komisija iebilst pret IVN direktīvas 2. un 3. panta, kā arī 5. panta 1. un 3. punkta piemērošanu, atļaujot projektus "Fonfría", "Nueva Julia" un "Ladrones". Vispirms jāanalizē, vai šie projekti vispār bija jānovērtē atbilstoši direktīvas prasībām, un pēc tam ir jāizskata novērtējuma būtība.

1) Par ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību

160. Saskaņā ar IVN direktīvas 4. panta 1. punktu ietekmes uz vidi novērtējumam pakļauj projektus, kas uzskaitīti I pielikumā. IVN direktīva, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 97/11, attiecās uz virszemes raktuvēm, kuru laukuma platība pārsniedz 25 hektārus, kā uz projektiem atbilstoši I pielikuma 19. punktam.

161. Līdz ar to virszemes raktuvēm "Nueva Julia" un "Ladrones" nepārprotami bija obligāts ietekmes uz vidi novērtējums, jo tās ir raktuves, kuru laukuma platība pārsniedz 25 hektārus IVN direktīvas I pielikuma izpratnē.

162. Turpretī saskaņā ar lietas materiāliem [91] attīstības saskaņošanas pieprasījums raktuvēm "Fonfría" tika iesniegts 1998. gada 11. martā. Saskaņā ar Direktīvas 97/11 3. panta 2. punktu attīstības saskaņošanas pieprasījumiem, kas iesniegti līdz 1999. gada 14. martam, nav piemērojama Komisijas norādītā

91 — Iebildumu raksta pielikumu 38. lpp.

IVN direktīvas redakcija, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 97/11, bet gan IVN direktīva tās sākotnējā redakcijā. Tādējādi pārkāpums pret IVN direktīvu, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 97/11, nav iespējams.

163. Jautājums ir par to, vai Komisijas prasības pieteikums, pretēji tā formulējumam un pamatojumam, ir jāsaprot tādējādi, ka tas prezumē arī IVN direktīvas tās sākotnējā redakcijā pārkāpumu. Tas būtu iespējams, ja būtiski neatšķirtos šo abu direktīvas redakciju piemērošana izskatāmajai lietai.

164. Tomēr tās būtiski atšķiras.

165. Galvenokārt jau virszemes raktuves, kuru laukuma platība pārsniedz 25 hektārus, atbilstoši IVN direktīvas 4. panta 1. punktam un I pielikuma 19. punktam bija obligāti pakļaujamas novērtējumam tikai pēc grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 97/11. Turpretī atbilstoši IVN direktīvai tās sākotnējā redakcijā ogļu un lignīta ieguvei bija piemērojams 4. panta 2. punkts un II pielikuma 2. punkta e) apakšpunkts. Atbilstoši šiem noteikumiem ieguve bija jāpakļauj novērtējumam tikai tad, ja dalībvalstis uzskatīja, ka šo projektu pazīmes to pieprasa. Šajā tiesvedībā netiek aplūkots jautājums par to, vai šāds novērtējums bija vajadzīgs.

166. Tādēļ šajā punktā prasība ir jānoraida.

167. Tikai gadījumam, ja Tiesa tomēr grib iedziļināties šajā jautājumā, piemēram, tādēļ, ka Spānija sākotnējo IVN direktīvu, iespējams, ir transponējusi tādējādi, ka šādi projekti ir obligāti jānovērtē [92], es turpinājumā, pakārtoti, izskatīšu jautājumu, vai Komisijas izvirzītie ietekmes uz vidi novērtējuma trūkumi ir aktuāli arī saistībā ar virszemes raktuvēm "Fonfría."

2) Par analizēto ietekmi uz vidi

168. Kas attiecas uz šo novērtējumu būtību, Komisija iebilst, ka nav pietiekami analizēta projektu netiešā vai kumulatīvā ietekme uz abām attiecīgajām sugām — medņiem un brūnajiem lāčiem.

92 — Saskaņā ar paziņojumu par ietekmi uz vidi, prasības pieteikuma pielikumu 72. lpp., pamatojoties uz IVN direktīvas sākotnējās redakcijas transpozīciju Spānijas tiesībās, projekts bija obligāti jāpakļauj novērtējumam.

169. Saskaņā ar IVN direktīvas 2. panta 1. punktu projekti, kuriem var būt būtiska ekoloģiskā ietekme, ir jāpakļauj novērtējumam attiecībā uz to ietekmi. 3. pantā ir raksturota šāda novērtējuma būtība un 5. pantā ir reglamentēta sniedzamā informācija.

170. Spānija uzskata, ka neesot obligāti novērtēt projektu netiešo un kumulatīvo ietekmi, bet ka šāds novērtējums esot tikai vēlams. Tas tiek pamatots, atsaucoties uz IVN direktīvas IV pielikuma 4. punkta zemsvītras piezīmes formulējumu.

171. Saskaņā ar šo zemsvītras piezīmi šajā aprakstā *būtu* jāietver projekta tiešā ietekme un jebkāda tā netiešā, sekundārā, kopīgā, īstermiņa, vidēji ilga termiņa un ilgtermiņa, pastāvīga un pagaidu, pozitīva un negatīva ietekme.

172. Šī IVN direktīvas IV pielikuma 4. punkta zemsvītras piezīme ir jāinterpretē kontekstā ar 5. panta 1. punktu, kas atsaucas uz IV pielikumu. 5. panta 1. punktā paredzēta dalībvalstīm noteikta rīcības brīvība, īstenojot valsts tiesībās šo Kopienu tiesību noteikumu. Atbilstoši šim noteikumam dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attīstītājs sniedz nepieciešamo informāciju tiktāl, ciktāl tās uzskata, ka, no vienas puses, informācija ir saistīta ar konkrēto saskaņošanas procedūras stadiju un ar konkrēta projekta vai projekta tipa un vides īpašajām pazīmēm, un ka, no otras puses, attīstītājam var pieprasīt apkopot šo informāciju [93].

173. Vārda "būtu" (angļu: "should", franču: "devrait") izmantošana IVN direktīvas IV pielikuma 4. punkta zemsvītras piezīmē ir vēl viena rīcības brīvības izpausme, kas dalībvalstīm piemīt, izvirzot prasības projekta ietekmes uz vidi aprakstam. Tomēr šo rīcības brīvību var pārbaudīt tiesā [94].

174. Pārbaudes kritērijs ir galvenokārt IVN direktīvas 2. panta 1. punkts un 3. pants.

175. Saskaņā ar IVN direktīvas 2. panta 1. punktu projekta ietekme uz vidi ir jāpārbauda, ja tā varētu būt būtiska. Tādēļ šī pārbaude pēc būtības nedrīkst aprobežoties ar noteiktiem formāliem aspektiem, bet tai katrā ziņā jāattiecas uz ietekmi, kas varētu būt būtiska.

176. To apstiprina IVN direktīvas 3. pants, kurā abstrakti definēts ietekmes uz vidi novērtējuma saturs. Tajā paredzēts, ka novērtējums

93 — 2000. gada 19. septembra spriedums lietā C-287/98 *Linster* (*Recueil*, I-6917. lpp., 36. punkts).

94 — Spriedums lietā *Linster* (minēts 93. zemsvītras piezīmē, 37. punkts).

pienācīgā veidā, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu, nosaka, raksturo un novērtē projekta tiešo un netiešo ietekmi uz dzīvām būtnēm, faunu un floru, augsni, ūdeni, gaisu, klimatu un ainavu, materiālām vērtībām un kultūras mantojumu, kā arī mijiedarbību starp šiem faktoriem. Līdz ar to netieša ietekme katrā ziņā ir daļa no novērtējuma un attiecīgā individuālā gadījuma apstākļi ir jāņem vērā [95].

177. Turklāt IVN direktīvas 3. pantā var tikt noteikts kompetentajām iestādēm pienākums iegūt papildu informāciju, ja tā vajadzīga, lai saņemtu pēc iespējas pilnīgāku novērtējumu par attiecīgā projekta tiešo un netiešo ietekmi uz dažādiem faktoriem un to savstarpējo mijiedarbību [96].

178. Tāpat, pamatojoties uz individuālā gadījuma apstākļiem, pilnīgam novērtējumam var būt svarīga arī kumulatīvā ietekme. Par to liecina it īpaši tas, ka šī ietekme jāņem vērā, lemjot par ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību [97].

179. Līdz ar to jāņem vērā netiešā vai kumulatīvā ietekme, ja atbilstoši individuālā gadījuma apstākļiem tā var būt būtiska.

180. No apsvērumiem par Dzīvotņu direktīvas piemērošanu izriet, ka īpaša nozīme ir tieši netiešai un kumulatīvai ietekmei, ko rada dažādi virszemes raktuvju projekti teritorijas "Alto Sil" iekšienē un tuvākajā apkārtnē un kas ietekmē medņus un brūnos lāčus. Tādēļ projektu "Fonfría", "Nueva Julia" un "Ladrones" novērtējumā bija jāiekļauj arī šīs ietekmes novērtējums.

181. Pētījumā par virszemes raktuvju "Fonfría" ietekmi uz vidi gan ir minēts brūnais lācis, ar piebildi, ka tā dzīvotne atrodoties uz ziemeļiem no raktuvēm un tādēļ tā netiekot ietekmēta [98], kā arī tiek minēti medņi, kas izmantojot platības uz rietumiem no attiecīgā projekta [99]. Tomēr šī informācija ir acīmredzami nepietiekama. Piemēram, netiek minēta ne ietekme uz abu sugu migrācijas kustību, ne riesta vieta "Robledo El Chano".

95 — 2011. gada 3. marta spriedums lietā C-50/09 Komisija/Īrija (Krājums, I-873. lpp., 37. punkts).

96 — Spriedums lietā Komisija/Īrija (minēts 95. zemsvītras piezīmē, 40. punkts).

97 — 1999. gada 21. septembra spriedums lietā C-392/96 Komisija/Īrija (*Recueil*, I-5901. lpp., 76. punkts).

98 — Prasības pieteikuma pielikumu 95. lpp.

99 — Prasības pieteikuma pielikumu 96. lpp.

182. Dokumentos par virszemes raktuvju "Nueva Julia" attīstības saskaņošanu [100] attiecīgās sugas vispār nav minētas.

183. Visplašākais novērtējums ir atrodams dokumentos par virszemes raktuvju "Ladrones" attīstības saskaņošanu. Tajos attiecībā uz brūno lāci ir secināts, ka izzudušas esot maznozīmīgas platības un migrācija starp sugas pārstāvju grupām neesot bloķēta [101]. Turpretī medņu situācijas novērtējums ir pārāk virspusējs. Lai gan lēmumā dot attīstības piekrišanu ir norādīts, ka šā projekta iespējamā ietekme uz medņiem esot novērtēta un atzīta par apmierinošu [102], tomēr šāds apgalvojums pats par sevi nevar pierādīt, ka ir faktiski veikts vajadzīgais novērtējums.

184. Līdz ar to jāsecina, ka projektu "Fonfría", "Nueva Julia" un "Ladrones" ietekmes uz vidi novērtējums pēc būtības bija nepilnīgs.

185. 2005. gada pētījums, it īpaši attiecībā uz brūnajiem lāčiem, gan ir būtiski plašāks, tomēr tas nevar novērst ietekmes uz vidi novērtējuma trūkumus. Proti, kā pamatoti uzsver Komisija, šāds novērtējums saskaņā ar IVN direktīvas 2. panta 1. punktu jāīsteno, pirms ir dota piekrišana attīstīt attiecīgo projektu.

186. Ņemot vērā, ka IVN direktīvas piemērošanu projektam "Fonfría" es izvērtēju tikai pakārtoti, ir jāsecina, ka, dodot piekrišanu attīstīt projektus "Nueva Julia" un "Ladrones", Spānija ir pārkāpusi IVN direktīvas 2. un 3. pantu, kā arī 5. panta 1. un 3. punktu.

V — Par tiesāšanās izdevumiem

187. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam pamata lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā abiem lietas dalībniekiem spriedums ir labvēlīgs tikai daļēji, katrs lietas dalībnieks savus tiesāšanās izdevumus sedz pats.

100 — Iebildumu raksta pielikumu 72. un nākamās lpp.
101 — Iebildumu raksta pielikumu 106. lpp.
102 — Iebildumu raksta pielikumu 105. un 106. lpp.

VI — Secinājumi

188. Tādēļ ierosinu Tiesai lemt šādi:

1) atļaujot projektus "Nueva Julia" un "Ladrones", Spānijas Karaliste ir pārkāpusi Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 97/11/EK, 2. un 3. pantu, kā arī 5. panta 1. un 3. punktu, un Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 3. un 4. punktu;

2) Spānija ir pārkāpusi Direktīvas 92/43 6. panta 2. punktu, jo tā nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu kaitējumu, ko īpaši aizsargājamai teritorijai un Kopienas nozīmes teritorijai "Alto Sil" nodara virszemes raktuvju "Feixolín", "Fonfría" un "Feixolín" paplašinājuma ekspluatācija;

3) pārējā daļā prasību noraidīt;

4) Spānija un Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.